

اسلام اور تجارت: کتابیات

شیر نوروز خان ☆

کتاب :

- ۱- ابو عثمان عمرو بن بحر الجاحظ البصری
کتاب التبصر بالتجارة - الطبع الثاني - (القاهرة): المطبعة الرحمانية، ۱۹۳۵ء. ۶۲ ص.
- ۲- ادارہ تحقیقات اسلامی، اسلام آباد
ربوا اوز مضاربت - اسلام آباد: ادارہ تحقیقات اسلامی، ۱۹۸۳ء. ۳۰۸ ص.
- ۳- اصلاحی، عبدالرحمان
اسلام اور تجارت - کراچی: صدیقی ٹرسٹ، ۱۹۸۷ء. ۱۸ ص.
- ۴-
- تجارت کے اسلامی اخلاق - کراچی: صدیقی ٹرسٹ، ۱۹۸۶ء. ۱۸ ص.
- ۵- بابلی، محمود محمد
السوق الاسلامیة المشترکہ - بیروت: دارالکتب اللیبانی، ۱۹۷۵م. ۲۳ ص.
- ۶- بگلش، عبدالمومن
تجارت رحمۃ العالمین کی نظر میں - کراچی: مکتبہ عمر فاروق، ۱۳۲۲ھ. ۱۷۱ ص.
- ۷- خالد علوی
تجارت کے اسلامی اصول - ملتان: عالمی ادارہ اشاعت علوم اسلامیہ، ۱۸ ص.
- ۸- الدیوب، ابراہیم فاضل یوسف
عقد المضاربتہ - بغداد: راسۃ دیوان الاوقاف، ۱۹۷۳م. ۳۳۳ ص.
- ۹- سراج، محمد احمد
الاوداق فی التجاریۃ فی الشریعہ الاسلامیہ - القاہرہ: دارالثقافہ، ۱۹۸۸ء. ۱۵۹ ص.

- ۱۰۔ صدیقی، نجات اللہ
شرکت و مضاربت کے شرعی اصول۔ اشاعت سوم۔ لاہور: اسلامک پبلی کیشنز، ۱۹۸۱ء۔ ۱۵۹ ص.
- ۱۱۔ عامر، صلاح الدین
المشروع الدولی العالم دراستہ تحلیلیہ ناصیلیہ - بیروت: دارالفکر العربی، ۱۹۷۸م۔ ۲۵۸ ص.
- ۱۲۔ عبدالوہاب علی سعید کی
تمویل المشروعات فی ظل الاسلام - الکویت: دارالفکر العربی، ۱۹۷۹م۔ ۲۸۶ ص.
- ۱۳۔ عثمانی، محمد تقی
شرکت و مضاربت عصر حاضر میں۔ کراچی: ادارہ المعارف، ۲۰۰۱ء۔ ۶۰۰ ص.
- ۱۴۔
فقہی مقالات۔ ترجمہ، ترتیب، محمد عبداللہ میمن۔ کراچی: میمن اسلامک پبلشرز، ۱۹۹۴ء۔ ۳ ج
- ۱۵۔ کیلانی، عبدالرحمن
احکام تجارت اور لین دین کے مسائل۔ لاہور: مکتبہ السلام، ۲۰۰۳ء۔ ۳۸۷ ص.
- ۱۶۔ المادردی، ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب البصری البغدادی
المضاربه/ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب المادردی، تحقیق عبدالوہاب۔ المنصورہ: دارالوفاء،
۱۹۸۹ء۔ ۳۵۴ ص.
- ۱۷۔ المصری، عبدالسبع
التجاره فی الاسلام - الطبعہ الثانیہ - (القاهرہ): مکتبہ وہب، ۱۹۸۶ء۔ ۱۲۸ ص.
- ۱۸۔ مظفر حسین
اسلامی اصول تجارت و شرکت، (شرعی فقہی نقطہ نظر سے)۔ کراچی: غنفر اکیڈمی پاکستان،
۱۹۸۵ء۔ ۱۸۱ ص.
- ۱۹۔ المہدی، آیت اللہ
ہقیقۃ البیع والمعاملہ - قم: دارالنشر، ۱۳۶۳ھ۔ ۶۴ ص.
- ۲۰۔ ندوی، عبدالقیوم
التجاره فی الاسلام - لاہور: کتاب خانہ پنجاب، ۱۹۴۶ء۔ ۱۶۰ ص.

مقالات:

- ۲۱۔ اخون، منیر احمد
 ”کپنیوں کے شیئرز کا مسئلہ“۔ بینات (کراچی) ۲:۵۷ (۱۹۹۴ء) ۳۱-۳۷
- ۲۲۔ اسرار عالم
 ”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۶-۶۷
- ۲۳۔ اسعد، محمد اصغر
 ”اسلام کی معاشی نظام میں شراکتی کاروبار“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۳۳: ۸ (۱۹۹۸ء)۔ ۳۷-۴۲
- ۲۴۔ اسعدی، محمد عبید اللہ
 ”جوابات بابت مسئلہ متعلقہ بہ مراجمہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۲۲-۲۲۸
- ۲۵۔
 ”حقوق اور ان کی ملک کو منتقل کرنے کا معاملہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۹۵-۲۲۱
- ۲۶۔
 ”خلاصہ جوابات اسئلہ بابت بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۱۸۳-۱۹۴
- ۲۷۔ اسکندر، عبدالرزاق
 ”قرآن کریم اور تجارت“۔ میثاق (لاہور) ۲۸: ۹ (۱۹۷۹ء) ۱۴-۳۱
- ۲۸۔ اصلاحی، امین احسن
 ”اشیاء کی فروخت کے احکام“۔ تدبیر (لاہور) ۳۵ (۱۹۹۱ء) ۲۴-۳۴
- ۲۹۔
 ”اشیاء کے مبادلے کے احکام“۔ تدبیر (لاہور) ۳۶ (۱۹۹۱) ۲۳-۳۱
- ۳۰۔
 ”بیع کے اصول و احکام“۔ تدبیر (لاہور) ۶۲ (۱۹۹۸ء) ۵-۱۸

..... ۳۱

”تجارت کی جائز و ناجائز صورتیں“ - تدبیر (لاہور) ۳۹ (۱۹۹۲) ۲۱-۲۸

..... ۳۲

”کاروبار کی بعض ناجائز صورتیں“ - تدبیر (لاہور) ۳۸ (۱۹۹۲ء) ۲۶-۳۳

..... ۳۳

”کتاب البیوع - صحیح بخاری“ - تدبیر (لاہور) ۶۳ (۱۹۹۹ء) ۱۳-۲۲

۶۴ (۱۹۹۹ء) ۶-۱۹

۶۵ (۱۹۹۹ء) ۴-۵

۶۶ (۱۹۹۹) ۶-۲۱

..... ۳۴

”مالی و تجارتی معاملات“ - تدبیر (لاہور) ۴۰ (۱۹۹۲ء) ۲۳-۲۹

۳۵- اصلاحی، عبدالرحمن

”اسلام اور تجارت“ - البلاغ (کراچی) ۵ : ۲ (۱۹۷۱ء) ۳۸-۴۴

..... ۳۶

”تجارت کے اسلامی اخلاق“ - البلاغ (کراچی) ۶ : ۶-۷ (۱۹۷۲ء) ۳۶-۴۲

۳۷- اصلاحی، عبدالعظیم

”مراجم سے متعلق استفسارات پر اظہار رائے“ - مجلہ فقہ اسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی

دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۴۶۳-۴۶۵

۳۸- اعظمی، انور علی

”حقوق کی خرید و فروخت“ - مجلہ فقہ اسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ

اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۴۰۴-۴۰۷

۳۹- اکرم، اعجاز فاروق

”اسلامی قانون تجارت“ - ضیائے حرم (لاہور) ۱۴:۲۷ (۱۹۹۷ء) ۷۲-۷۳

۴۰- امینی، محمد تقی

”سٹہ بازی اور اشاک کی بیخ پر خرید و فروخت“ - برهان (دہلی) ۶۳ : ۳ (۱۹۶۹) ۱۳۹-۱۶۶

۶۳ : ۴ (۱۹۶۹ء) ۲۴۴-۲۶۱

۳۱۔ تمنا العمادی

”ربا اور بیع“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۲: ۷ (۱۹۶۵) ۳۳۳-۳۲۹

۳۲۔ حسین، محمد افضل

”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۸۶ - ۳۸۹

۳۳۔ حنفی، ابو فرحان

”بیع“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۳۲۳ - ۳۲۷

۳۴۔ خان، محمد اکرم

”اجارہ قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۳: ۲۳ (۱۹۸۶ء) ۱۱۳-۱۲۸

۳۵۔ خالد علوی

”رسول اکرم ﷺ بحیثیت تاجر“۔ ضیائے حرم (لاہور) ۲: ۱۲ (۱۹۸۲ء) ۷۷-۸۴

۳۶۔ رحمانی، خالد سیف اللہ

”مال کی حقیقت اور حقوق کی خرید و فروخت“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی

دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۶۹ - ۹۱

۳۷۔ رضوی، محمد نظام الدین

”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۲۲۲ - ۲۳۵

۳۸۔

”مراجمہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۲۹ - ۳۳۵

۳۹۔ رفیع اللہ

”مضاربت اور شراکت“۔ ثقافت (لاہور) ۱۲: ۱۱ (۱۹۶۳ء) ۶۰ - ۶۳

۵۰۔ زرقاء، محمد انس

”شراکت و مضاربت اور مستشرق یوڈوش“۔ معارف (اعظم گڑھ) ۱۳۹: ۳ (۱۹۸۷ء)

۱۳۹ : ۴ (۱۹۸۷ء) ۲۳۵ - ۲۶۰

۱۳۹ : ۵ (۱۹۸۷ء) ۳۲۵ - ۳۴۲

۵۱۔ سلطان محمود

” قیمت پیشگی لے کر جنس وقت مقررہ پر دینا “ - محدث (لاہور) ۱ : ۲-۳ (۱۹۷۱ء) ۱۵-۱۸

۵۲۔ سنبھلی ، معاذ الاسلام

” حقوق کی بیج “ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۲۸۳ - ۲۰۱

۵۳۔ شحاتہ ، شوقی اسماعیل

” الریح و قیاسہ فی الاسلام “ - المسلم المعاصر (بیروت) ۲۲ (۱۹۸۰ء) ۹۳ - ۱۲۴

..... ۵۴

” مفہیم و مبادی اسلامیہ فی المال و التجارۃ والنماء “ - المسلم المعاصر (بیروت) ۲۱ (۱۹۸۰ء)

۵۷ - ۹۰

۵۵۔ شمس پیرزادہ

” بیج حقوق “ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۳۴۶ - ۳۵۰

..... ۵۶

” مراجیح: سوالات کے جوابات “ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک

فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۴۱۷ - ۴۲۱

۵۷۔ شمیم روشن آرا

” بیوع فاسدہ “ - منہاج (لاہور) ۸ : ۴ (۱۹۹۰ء) ۱۳۸ - ۱۵۷

۵۸۔ صدیقی، محمد اختر سعید

” معاہدہ بیع فقہا کی تعریفوں کا ایک تنقیدی جائزہ “ - فکر و نظر (اسلام آباد) ۲۳ : ۴ (۱۹۸۷ء)

۱۳-۱

۵۹۔ طارق، محمد عبداللہ

” بیع حقوق “ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۳۷۱ - ۳۷۶

- ۶۰۔ طیب الرحمن، محمد
 ”مسئلہ بیع و حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۰۲ - ۳۰۷
- ۶۱۔ ظفیر الدین، محمد
 ”مسئلہ بیع حقوق و منافع“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ
 اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۷۸ - ۲۸۲
- ۶۲۔ عادل، اختر امام
 ”بیع حقوق کا مسئلہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۹۰ - ۴۰۱
- ۶۳۔ عبدالحق
 ”اسلام میں تجارت کی اہمیت اور اس کے اصول“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۱ : ۱۱ (۱۹۶۶ء) ۱۲-۱۵
- ۶۴۔ عبدالوہاب
 ”بیع حقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۴۰۲ - ۴۰۳
- ۶۵۔ عثمانی، محمد رفیع
 ”مشارکہ و مضاربہ اور اسلامی بینکاری“۔ البلاغ (کراچی) ۳۷ : ۵ (۲۰۰۲ء) ۲۳ - ۳۰
- ۶۶۔ عزیز الرحمن
 ”مراعاتی کاروبار“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۶۶ - ۳۷۰
- ۶۷۔ غلام الرحمن
 ”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک)
 ۲۷ : ۷ (۱۹۹۲ء) ۱۸ - ۲۶
 ۲۷ : ۸ (۱۹۹۲ء) ۲۷ - ۳۳
 ۲۷ : ۹ (۱۹۹۲ء) ۱۸ - ۳۲
- ۶۸۔ غوری، ثناء اللہ نور
 ”شراکت“۔ محدث (لاہور) ۱۳ : ۱۰ (۱۹۸۳ء) ۱۷ - ۲۲

۶۹۔ فرید الدین

”شراکت قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ منہاج (لاہور) ۱۲ : ۲ (۱۹۹۴ء) ۸۸ - ۱۰۶

..... ۷۰۔

”مضاربت قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ منہاج (لاہور) ۱۰ : ۱۰ (۱۹۹۲ء) ۱۹۷-۲۳۳

۷۱۔ فریدی، فصل الرحمن

”ملٹی لیول مارکیٹنگ : ایک جائزہ“۔ ترجمان القرآن (لاہور) ۱۳۰ : ۹ (۲۰۰۳ء) ۷۸-۶۷

۷۲۔ قاسمی، انیس الرحمن

”مچھلی کی خرید و فروخت کے چند مسائل“۔ بحث و نظر (پٹنہ) ۳۱:۹ (۱۹۹۵ء) ۱۴ - ۲۷

۷۳۔ قاسمی، بیرا احمد

”مسئلہ بیع الحقوق“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۰۸ - ۳۱۱

۷۴۔ قاسمی، رفیق المنان

”بیع حقوق کا مسئلہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۱۲ - ۳۲۱

۷۵۔ قاسمی، عبدالجلیل

”مراجعہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۲۵۹ - ۲۶۱

۷۶۔ قاسمی، عتیق احمد

”مال کی حقیقت اور منافع کی مالیت کا مختصر جائزہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام

قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۲۳۶ - ۲۴۲

۷۷۔ قاسمی، مجاہد الاسلام۔

”بیع حقوق مسئلہ کا تعارف اور چند سوالات“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی۔

نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۳۷-۳۵

..... ۷۸۔

”بیع الوفاء“۔ بحث و نظر (پٹنہ) ۳ : ۱۲ (۱۹۹۱ء) ۶ - ۳۲

۷۹۔
 ”مراجمہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء -
 ص ۲۱۰ - ۲۰۸

۸۰۔
 ”مضاربت کے ذریعہ کاروبار“ - بحث و نظر (پینڈ) ۹ : ۱۳ (۱۹۹۵ء) ۱۰۲ - ۱۰۷
 ۸۱۔ قاسمی، محمد برہان الدین سنبھلی
 ”عقد مراجمہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء - ص ۳۱۱ - ۳۱۶

۸۲۔ قاسمی ، محمد جنید عالم ندوی
 ”بیع حقوق“ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،
 ۱۹۹۰ء - ص ۱۵۵ - ۱۶۲
 ۸۳۔ قاسمی، نسیم احمد

”مال کی حقیقت اور بیع حقوق کا مسئلہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:
 اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۲۲۳ - ۲۷۷ .

۸۴۔
 ”مراجمہ : اسلامی تجارت کا ایک اہم جزء“ - مجلہ فقہ الاسلامی ، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی -
 نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۳۹۳ - ۳۹۸

۸۵۔ کا کا خیل ، سید سیاح الدین
 ”بیع کے عنوان سے ایک حیلہ“ - فکر و نظر (اسلام آباد) ۲:۲۳ (۱۹۸۶ء) ۳-۱۳
 ۸۶۔ کاظمی، سید احمد سعید

”قرآن و سنت کی روشنی میں بیع خنزیر کا مسئلہ“ - فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۰:۲۱ (۱۹۸۴ء)
 ۱۶-۵

۸۷۔ کلاچی، عبدالکریم
 ”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“ - الحق (اکوڑہ خٹک) ۶:۲۷ (۱۹۹۲ء) ۱۵-۲۰
 ۸۸۔ کوثر، انعام الحق

”حضور ﷺ بحیثیت تاجر“ - ضیائے حرم (لاہور) ۱۷ : ۱۱ (۱۹۸۷ء) ۱۹-۲۳

۸۹۔ مبشر احمد

”قسطوں پر خرید و فروخت کی شرعی حیثیت“۔ منہاج (لاہور) ۴:۱۲ (۱۹۹۳ء) ۱۰۴ - ۱۳۱

۹۰۔ محفوظ الرحمن

”مراجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۴۶۲ - ۴۶۳

۹۱۔ محمد زید

”بیع کی تعریف“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء۔ ص ۳۵۷ - ۳۷۰

..... ۹۲

”مراجہ“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔

ص ۴۷۸ - ۴۷۹

۹۳۔ محمد طاسین

”اجارہ قرآن و حدیث کی روشنی میں“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۲:۲۳ (۱۹۸۵ء) ۴۸-۱۲۰

..... ۹۴

”ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ الحق (اکوڑہ خٹک) ۲: ۲۷ (۱۹۹۱ء) ۲۷-۲۷

۲۷ : ۲۷ (۱۹۹۲ء) ۳۵ - ۴۲

..... ۹۵

”بیع مراجہ اور بیع موصول: ادھار چیز زیادہ قیمت پر بیچنے کی شرعی حیثیت“۔ بیثاق (لاہور)

۱:۴۱ (۱۹۹۲ء) ۳۳ - ۵۳

..... ۹۶

”نفع و نقصان میں شراکت کا معاملہ اور اس کی شرعی حیثیت“۔ فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۹ : ۱۹

۳۱ (۱۹۸۱ء) ۶ - ۳۱

۹۷۔ محمد محروس

”حقوق و منافع کی خرید و فروخت خفی نقطہ نظر سے“۔ مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام

قاسمی۔ نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء۔ ص ۹۲ - ۱۳۲

۹۸۔ مدنی، محمد طاہر

”بیع کی حقیقت اور حقوق کی بیع“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:

اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۳۷۷ - ۳۸۵

۹۹۔ المصری، رفیق یونس

”احکام بیع و شراء الذهب والفضة“ - مجلہ جامعہ الملک عبدالعزیز: اقتصاد الاسلامی (جدہ) ۹

(۱۹۹۷ء) ۳۸-۷۰

۱۰۰۔ ملی، سراج احمد

”مراجعة“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء -

ص ۲۸۹ - ۲۹۲

۱۰۱۔ ندوی، محمد شہاب الدین

”بیع مراجعة اور اسلامی بینک کاری“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:

اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۳۳۶ - ۳۴۹

۱۰۲۔ ندوی، محمد صدر الحسن

”حقوق کی بیع: ایک جائزہ“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک

فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۱۳۳ - ۱۵۴

۱۰۳۔

”مراجعة سے متعلق مسائل“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ

اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۳۵۰ - ۳۵۸

۱۰۴۔ الندوی، محمد مصطفیٰ عبدالقدوس

”مشکلات جدیدہ حول مسالۃ بیع السمک“ - البعث الاسلامی (لکھنؤ) ۴۳ : ۵ (۱۹۹۸ء)

۷۶-۸۵

۴۳ : ۶ (۱۹۹۸ء) ۵۹ - ۶۸

۴۳ : ۷ (۱۹۹۸ء) ۷۶ - ۸۳

۴۳ : ۸ (۱۹۹۸ء) ۷۱ - ۷۷

۱۰۵۔ نذیری، جمیل احمد

”مراجعة سے متعلق سوالات کے جوابات“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی:

اسلامک فقہ اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ص ۴۷۱ - ۴۷۳

۱۰۶ نظام الدین

”بیع کی تعریف“ - مجلہ فقہ الاسلامی، مرتب مجاہد الاسلام قاسمی - نئی دہلی: اسلامک فقہ اکیڈمی،

۱۹۹۰ء - ص ۶۸

English Books

107. Abdul Mannan, Muhammad

Islamic Economics: Theory and Practice. Delhi: Idarah-I-Adabiyat, Delli, 1970. 386p.

108. -----

Understanding Islamic Finance: a Study of the Securities Market in the an Islamic Frame-work. Jeddah: Islamic Development Bank, 1993.115p.

109. Allais, Maurice

The Monetary Conditions of an Economy of Markets: From the Teachings of the Past to the Reforms of Tomorrow. Jeddah: Islamic Development Bank, 1993. 63p.

110. Afzal-ur-Rahman

Economic Doctrines of Islam. 2nd ed. Lahore: Islamic Publications, 1980. 4v.

111. El-Ashker, Ahmed Abdel-Fattah

The Islamic Business Enterprise. London: Croom Helm, 1987. 242p.

112. Awan, Kazim R.

Pospects for Cooperation Through Trade among OiC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 1985.100p.

113. Bendjilali, Boualem and Tariqullah Khan
Economics of Diminishing *Musharakah*. Jeddah: Islamic Development Banking, 1995. 104p.
114. Bendjilali, Boualern
An Intra-Trade Econometric Model for OIC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 2000. 45p.
115. Constable, Olivia Remie
Trade and Traders in Muslim Spain: The Commercial Realignment of the Iberian Peninsula, 900-1500. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. 320p.
116. Crone, Patricia
Meccan Trade and the Rise of Islam. Oxford: Basil Blackwell, 1987. 300p.
117. Faridi, F.R. (ed.)
Islamic Principles of Business Organisation and Management. New Delhi: Qazi Publishers & Distributors, 1995. 159p.
118. Fleet, Kate
European and Islamic Trade in the Early Ottoman State: the Merchants of Genoa and Turkey. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 204p.
119. Gambling, Trevor
Business and Accounting Ethics in Islam/Trevor Gambling, Rifaat Ahmed Abdel Karim. London: Mansell Publishing, 1991.152p.
120. Ghazali Sheikh Abod, Sheikh, (ed.)
An Introduction to Islamic Finance/edited by Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil, Aidit Hj. Ghazali. Kuala

Lumpur: Quill Publishers, 1992. 411p.

121. Khan, Mehr Muhammad Nawaz

Islamic and Other Economic Systems. Lahore: Islamic Book Service, 1989. 374p.

122. Khan, Mohammad Fahim

Human Resources Mobilization Through the Profit-Loss Sharing Based System. Jeddah: Islamic Development Bank, 1992. 64p.

123. -----

Islamic Futures and their Markets with Special Reference to their Role in Developing Rural Finance Market. Jeddah: Islamic Development Bank, 1995. 80p.

124. Mansuri, Muhammad Tahir

Islamic Law of Contracts and Business Transactions. Islmaabad: Shari'ah Academy, International Islamic University, 2001. 356p.

125. Matthee, P. Rudolph

The Politics of Trade in Safavid Iran. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 290p.

126. Mohammad Mohsin

Economics of Small Business in Islam. Jeddah: Islamic Development Bank, 1995. 68p.

127. Mushtaq Ahmad

Business Ethics in Islam. Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1995. 211p.

128. Nyazee, Imran Ahsan Khan

Islamic Law of Business Organization Partnerships. Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1999. 347p.

129. -----

Islamic Law of Business Organization Corporations. Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1998. 205p.

130. Pakistan. National Bank

Economic System of Islam: Proceedings of a Seminar Organized by the National Bank of Pakistan, 1980. 386p.

131. Preparation of the Ummah for the Twenty-First Century in the Area of Economic, Trade and Finance Cooperation Among the OIC Member Countries. Jeddah: Islamic Development Bank, 1998. 32p.

132. Richards, D.S., (ed.)

Islam and Trade of Asia. Oxford: Bruno Carsirer, 1970. 266p.

133. Saadallah, Ridha

Financing Trade in an Islamic Economy. Jeddah: Islamic Development Bank, 1999. 70p.

134. Siddiqi, Muhammad Nejatullah

Partnership and Profit-Sharing in Islamic Law. Leicester: The Islamic Foundation, 1985. 111p.

135. Udovitch, Abraham L.

Partnership and Profit in Medieval Islam. Princeton: Princeton University Press, 1970. 282p.

136. Usmani, Muhammad Taqi

An Introduction to Islamic Finance. Karachi: Idaratul Maarif, 1998. 246p.

137. Wadud, Q. A.

The *Modaraba* Law. Karachi: Royal Book Company, 1998. 161p.

138. Wilson, Rodney

Islamic Business: Theory and Practices: Special Report No.178.

London: Economic Intelligent, 1984. 75p.

139. Wohlers-Scharf, Traute

Arab and Islamic Banks: New Business Partners for the Developing Countries. Paris: O.E.C.D., 1983. 222p.

140. Yusuf, S.M.

Economic Justice in Islam. Lahore: Sh. Muhammad Ashraf, 1970.

116p.

ARTICLES:

141. Al-Abdullah, Ahmed

"Application of *Musharaka* Mode of Finance in Islamic Banks".

Shariah Perspective (Islamabad) 3:5 (2002) 20-26.

142. Abdullah Alwi Bin Haji Hasan

"*Al-Mudarabah* (Dormant Partnership) and its Identical Islamic Partnerships in Early Islam". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 12:2 (1989) 11-38.

143. Abdul Ghafoor, A. L. M.

"*Mudaraba*-based Investment and Finance". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 19:4 (2002) 41-57.

144. Abdul Mannan, Muhammad

"Trade and Commerce in Islam". *Islamic Literature* (Lahore) 14:3 (1968).

145. Ahmed, Abdul Rahman Yousri

"Islamic Securities in Muslim Countries, Stock Markets and an Assessment of the Need for an Islamic Secondary Market". *Islamic*

Economic Studies (Jeddah) 3:1 (1995) 1-38.

146. Akhtar, Muhammad Ramzan

"Practice and Prospects of Musharaka Financing for Small Enterprises in Pakistan". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 13:3 (1996) 7-27.

147. El-Ashkar, Ahmad Abdel Fattah

"Towards an Islamic Stock Exchange in a Transitional Stage". *Islamic Economic Studies* (Jeddah) 3:1 (1995) 79-114.

148. Ayub Mehar

"Determinants of Stock Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:3 (1999) 48-52.

149. Bashir, Abde-Hameed M. and Ali f. Darrat

"Equity Participation Contracts and Investment: Some Theoretical and Empirical Results". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 9:2 (1992) 219-232.

150. -----

"Resource Mobilization under the Islamic Profit-Loss Sharing Scheme: A Note". *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 7 (1995) 37-42.

151. Billah, Mohammad Masum

"The Grounds of Dissolution of Partnership (The Position of Islamic Law and the Laws of Some Selected Countries)". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 21:2 (1998) 83-91.

152. Chapra, M. Umer

"Mechanics & Operations of an Islamic Financial Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 5:3 (1988) 31-36.

153. Fayyaz Ahmad, Syed

"The Ethical Responsibility of Business: Islamic Principles and Implications". *Journal of Objective Studies* (New Delhi) 3:1 (1991) 23-43.

154. -----

"The Ethical Responsibility of Business: Islamic Principles and Implications". In: F. R. Faridi (ed.), *Aspects of Islamic Economics and the Economy of Indian Muslims*. New Delhi: Institute of Objective Studies, 1993. p.94-112.

155. El Gari, Mohamed Ali

"Towards an Islamic Stock Market". *Islamic Economic Studies* (Jeddah) 1:1 (1993) 1-20.

156. Ghazi, Mahmood A.

"*Mudarabah* Financing an Appraisal". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:2 (1999) 26-42.

157. Goitein, S. D.

"Commercial and Family Partnership in the Countries of Medieval Islam". *Islamic Studies* (Islamabad) 3:3 (1964) 315-332.

158. Haqqani, S. A. Q.

"*Modaraba* Certificate as an Instrument for Investment". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 9:1 (1992) 42-48.

159. -----

"*Modarabas* and their Operations: Pakistan's Experience". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:2 (1994) 16-20.

160. -----

"Talk on *Modaraba*". *Journal of Islamic Banking and Finance*

(Karachi) 9:3 (1992) 7-16.

161. Hasanuzzaman, S. M.

"Limited Liability of Shareholders: An Islamic Perspective". *Islamic Studies* (Islamabad) 28:4 (1989) 353-362

162. -----

"*Bay' Salam*: Principle and Practical Application". *Islamic Studies* (Islamabad) 30:4 (1991) 443-462.

163. -----

"*Bay, Salam*: Principles and their Practical Applications". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 225-242.

164. -----

"The Liability of Partnership in an Islamic Shirkh". *Islamic Studies* (Islamabad) 10:4 (1971) 319-341.

165. -----

"What *Shirka* is". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 14-32.

166. Al-Ibrahim, Kheder Mohsin

"An Islamic Investment". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 193-196

167. "Imam Ibn Tamayy on *Shariah* Guidelines for Business". *Shariah Perspective* (Islamabad) 1:4 (2000) 18.

168. Imamuddin, S. M.

"Commercial Relations of Spain with Ifriqiyah and Egypt in the

Tenth Century A.C.". *Islamic Culture* (Hyderabad, Deccan) 38:1 (1964) 9-14.

169. -----

"The Maritime Trade of Sing, Gujrat and Malabar Under the Sultans of Delhi". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 7:3 (1984) 85-110.

170. -----

"Maritime Trade Under the Mamluks of Egypt (644-923/1250-1517)". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 3:4 (1980) 67-77.

171. -----

"Navigation and Maritime Trade in Early Medieval Egypt". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 2:4 (1979) 43-60.

172. "Inter-Islamic Trade". *Islamic Order* (Karachi) 8:1 (1986) 105-110.

173. Ismail, Abdul Halim

"The Deferred contracts of Exchange in al-Quran". In: Skeikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghaali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p.284-313.

174. Jamjoom, Sheikh Ahmad Salah

"Future of the Arab Investments and the Islamic World". *Al-Ahiba* (Lahore) 6:1 (1976) 11-32.

175. Al-Jassem, Aqeel A.

"Intra Islamic Trade and the Possible Role of International Islamic Banks". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 14:3 (1997) 19-27.

176. Kamali, Mohammad Hashim

- "Islamic Commercial law: An Analysis of Futures". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 13:2 (1996) 197-224.
177. Khalid Durrani
 "Qur'anic Code for Trade". *The Concept* (Islamabad) 12:7 (2001) 29-31.
178. -----
 "Qur'anic Code for Trade and Commercial Transactions". *Shariah Perspective* (Islamabad) 2:8 (2001) 9-12.
179. Khan, Aftab Ahmad
 "Growing Popularity of *Modarabas* as Islamic Mode of Financing". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 8:3 (1991) 55-57.
180. Khan, Muhammad Akram
 "Types of Business Organization in an Islamic Economy". *Islamic Literature* (Lahore) 17:8 (1971) 5-16.
181. -----
 "Commodity Exchange and Stock Exchange in Islamic Economy". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 5:1 (1988) 91-114.
182. -----
 "Commodity Exchange and Stock Exchange in an Islamic Economy". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali, *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 314-340.
183. -----
 "Types of Business Organisation in an Islamic Economy". In:

Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 212-224.

184. Mahfooz Ali

"*Sharakat and Modarbat as Basic of Interest-Free Banking*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 3:3 (1986) 67-79.

185. Mahmood Ahmed

"*Bai-Salam for Export Oriented Industries*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 13:1 (1996) 59-61.

186. -----

"*Determination of a Just-Mark-Up Profit on Bai-Murabaha Investment*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 16:3 (1999) 16-22.

187. -----

"*Variance Analysis of Practice of Bai-Murabaha Mode of Investment*". *Journal of Islamic Banking and Finance* (Karachi) 16:4 (1999) 34-40.

188. Mahmud Ahmed, Shaikh

"*Monetary Theory of the Trade Cycle*". *Islamic Studies* (Islamabad) 12:3 (1973) 159-178.

189. Maruf Ahmed

"*Funding Problems of Leasing Modarabas*". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 33-35.

190. Metwally, Mokhtar M.

"*The Role of the Stock Exchange in an Islamic Economy*". In:

Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 341-361.

191. Mohamed A. Elgari Bin Eid

"Towards an Islamic Stock Market". *Journal of Objective Studies (New Delhi)* 3:2 (1991) 22-38.

192. -----

"Stock Exchange Transactions: Shari'a Viewpoints". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 164-173.

193. Mohamed, Ismail Hassan

"The Islamic Financial Market: Mobilizing and Utilizing Funds". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 129-136.

194. Mohammad Ilyas

"Principles of Business in Islam". *Shariah Perspective (Islamabad)* 2:4 (2001) 17-26.

195. Mohammad Muzaffar

"*Ijara*: Financing on the Basis of Hire-Purchase and Leasing". In: *Encyclopaedia of Islamic Banking and Insurance*. London: Institute of Islamic Banking and Insurance, 1995. p. 137-144.

196. "*Mudarabah, Shirkah* and the corporation". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 392-403.

197. Muhammad Anwar and Mohammad Saeed

- "Promotion Tools of Marketing: An Islamic Perspective". *Intellectual Discourse* (Selangor) 4:1-2 (1996) 15-30.
198. Muhammad Ibrahim
 "The Standard of Business Morality in Islam". *Islamic Literature* (Lahore) 17:5 (1971) 25-34.
199. Muhammad Mohsin
 "Assessment of Corporate Securities in Terms of Islamic Investment Requirements". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 178-211.
200. Muhammad Tufail
 "Concept of Trade and Commerce in Islam". *The Concept* (Karachi) 10:1 (1990) 17-19.
201. Musharaka Certificates and Modarabas". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 11:4 (1994) 34-43.
202. Pirzada, Syed Sharifuddin
 "Islamic Common Market". *The Concept* (Karachi) 8:1 (1988) 6-13.
203. Pomeranz, Felix
 "Business Ethics: The Perspective of Islam". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 12:3 (1995) 400-404.
204. Qureshi, D. M.
 "Investment Financing on the Basis of Shared-Risk". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 2:2 (1985) 7-12.
205. -----
 "The Role of Stock Exchange in Islamic Financial System". *Journal*

of Islamic Banking and Finance (Karachi) 5:3 (1988) 9-20.

206. Raquibuz Zaman, M.

"Business Organizations and the Instruments for Raising Financial Capital for a Modern Islamic Economy". *Islamic Culture* (Hyderabad, Deccan) 60:3 (1986) 1-20.

207. -----

"The Operation of the Modern Financial Markets for Stocks and Bond and its Relevance to an Islamic Economy". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 3:1 (1986) 125-140.

208. Rahmatullah, Mohammad

"Development of Trade and Commerce in Muslim Spain". *Islamic Literature* (Lahore) 17:2 (1971) 43-62.

209. Raquibuz Zaman

"The Operation of the Modern Financial Markets for Stocks and Bonds and its Relevance to an Islamic Economy". In: Sheikh Ghazali Sheikh Abod, Syed Omar Syed Agil and Aidit Hj. Ghazali (eds.), *An Introduction to Islamic Finance*. Kuala Lumpur: Quill Publishers, 1992. p. 362-378.

210. Saeed, Khawaja Amjad

"Business Finance in Islam". In: *Economics System of Islam: Proceedings of a Seminar Organised by the National Bank of Pakistan*. Karachi: National Bank of Pakistan, 1980. p. 231-243.

211. Shaheer Niazi

"How to Enter into a Business Agreement According to the Holy Qur'an". *Islamic Literature* (Lahore) 13:12 (1967) 43-45.

212. Shatzmiller, Maya
 "Tidjara". In: *The Encyclopaedia of Islam*. Leiden: Brill, 2000.
 Vol.10, p. 466-475.
213. Al-Suwailem, Sami
 "Venture Capital: A Potential Model for Musharakah". *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 10 (1998) 3-22.
214. Tagel-Din, Seif el-Din Ibrahim
 "Charaterizing the Stock Exchange from an Islamic Perspective"/Commented by Mohammad Obaidullah. *Journal of King Abdul Aziz University: Islamic Economics* (Jeddah) 12 (2000) 55-68.
215. Tanzilur Rahman
 "Mudarabah and the Pakistan Perspective". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 25:3 (2002) 31-56.
216. -----
 "Hapless Victims of the Finance/Investment Companies". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 19:3 (2002) 7-10.
217. -----
 "Mudarabah and the Pakistan Perspective". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 19:1 (2002) 7-10.
218. Towards an Islamic Financial Market". *Journal of Islamic Banking & Finance* (Karachi) 9:2 (1992) 58-61.
219. Usmani, Muhamad Taqi
 "The Basic Features of *Murabaha* and Leasing in the Light of Shariah". *Albalagh International* (Karachi) 3:7 (1992) 15-26.

220. -----

"Murabaha". *Albalagh International* (Karachi) 5:3 (1994) 42-46.

221. -----

Musharakah and Mudarabah". *Albalagh International* (Karachi) 5:8
(1994) 27-38.

222. Zaidi, Nawazish Ali

"Musharika Financing for Working Capital". *Journal of Islamic
Banking & Finance* (Karachi) 4:3 (1987) 44-57.
